

Un llibre d'Ucelay-Da Cal i Esculies revela els detalls del viatge de Francesc Macià al país dels soviets el 1925

Diners del comunisme per a l'Estat Català

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

Francesc Macià a Moscou, el novembre del 1925, on el va rebre un fred intens de fins a dotze graus sota zero

JOSEP PLAYÀ MASET
Barcelona

El 15 d'octubre del 1925 Francesc Macià, líder d'Estat Català, de 66 anys, i un dels seus secretaris, el poeta Josep Carner-Ribalta, de 27, van sortir de París amb destinació a Moscou. L'objectiu del viatge era obtenir diners de la Unió de les Repúbliques Socialistes Soviètiques per finançar i armar un exèrcit català que pogués envair Catalunya des de França i aconseguir un aixecament popular que portés a la independència. La troballa de documentació inèdita a l'arxiu de la Internacional Comunista a Moscou ha permès saber més detalls d'aquest viatge que Enric Ucelay-Da Cal i Joan Esculies presenten al llibre *Macià al país dels soviets* (Edicions de 1984).

Francesc Macià (1859-1933) va fer carrera com a enginyer militar i va arribar al grau de tinent coronel. Després de presentar-se com a candidat de Solidaritat Catalana, el 1907 va abandonar l'exèrcit per la política. El 1923 va fundar Estat Català i l'arribada de la dictadura de Primo de Rivera el va forçar a l'exili. Llavors va iniciar un procés d'aproximació a diversos partits per intentar un front comú amb l'objectiu d'"acumular els fons econòmics, els

homes i les aliances suficients per equipar una força armada que pogués alliberar Catalunya i Espanya".

Una acció revolucionària que havia d'anar acompanyada d'un acord amb Abd el-Krim, el capítost que va comandar la resistència contra l'ocupació colonial al Rif, perquè llancés una ofensiva al Marroc que retingués l'exèrcit espanyol desplegat al nord de l'Àfrica.

Els dirigents de l'URSS van rebre Macià però no li van donar diners per armar el seu exèrcit

Macià necessitava diners per al seu pla. Després de desestimar un viatge a Amèrica, emulant el que el nacionalista irlandès Eamon de Valera va fer als Estats Units el 1919 per recaptar fons, va decidir llançar uns bons denominats Emprèstit Pau Claris, per valor de 8.750.000 pessetes. Va ser un fracàs absolut i només es van recaptar 8.500 pessetes. Tampoc no hi va haver sort amb els crèdits sol·licitats a financers europeus, que només buscaven l'especu-

lació. L'únic camí que quedava era l'aliança amb els comunistes i el suport de l'URSS. Així es va decidir en una reunió al parc de Vincennes entre Macià (Estat Català), Rafael Vidiella (CNT, que donava suport a un front comú però no una insurrecció) i José Bullejos (secretari general del PCE).

Gràcies a uns blocs -conservats a l'Arxiu Nacional- on Macià anotava totes les despeses, des dels trens fins als taxis, des del tabac fins a la barberia, es poden resseguir els 50 dies d'un viatge el cost total del qual va ser de 18.700 francs francesos (uns 15.000 euros d'avui).

Macià i el seu secretari van ser interrogats a la frontera. Uns documents amb l'estelada van fer que un agent els preguntés: "Us guia una estrella blanca? Per què no vermella?". Però finalment el 24 d'octubre van arribar a Moscou.

No era un bon moment perquè després de la mort de Lenin hi havia una batalla oberta per la successió. Durant les cinc setmanes que van passar a la capital van ser rebuts primer per Nikolai Bukharin, secretari internacional del comitè central, que va prometre suport "al moviment d'alliberament de Catalunya seguint la norma de sostenir tots els plets nacionalistes". Però Bukharin era un dirigent a la baixa i el contacte decisiu va ser amb Grigori Zinóviev, president de la Internacional Comunista. I aquest últim va tenir la impressió de trobar-se davant un vell romàntic que prenia com a referent Garibaldi però amb prou feines entenia els processos revolucionaris. "El Comintern mantenia la necessitat de desfer estats burgesos com França o Espanya, i proclamava els anhels de reconèixer les nacions oprimides en el seu si. El que pretenia Macià només en aparença encaixava en el discurs, però no era una prioritat, ni tàctica ni estratègica", asseguren els autors del llibre.

Macià, l'Avi, va tornar amb les mans buides, però això no va impedir que l'any següent intentés la invasió d'Espanya a través de Prats de Molló, amb un rotund fracàs.

Al cap de cinc anys va ser proclamat president de la Generalitat.●

Llàtzer Moix

Cap transplantat

Sergio Canavero, neurocirurgià torinès, vol ser el primer a practicar un trasplantament de cap. Ja s'han fet trasplantaments de cor, fèrge, ronyó i altres òrgans vitals. També de mans i cares. Però no de cap. I això és el que crida l'atenció a Canavero.

De fet, el més correcte seria dir que Canavero vol fer un trasplantament de cos. Perquè l'objectiu no és canviar el cervell al pacient, sinó donar un cos nou al cap original. És per això que els seus clients potencials serien persones amb distròfies musculars o paraplàgics, que tenen el cervell presoner en una anatomia paràlitzada. L'operació també sembla llaminera per als transsexuals decidits a sentir-se bé en el seu cos per la via expeditiva, sense canviar de sexe ni prendre hormones; el cirurgià ja en podria tenir uns cinquanta en llista d'espera.

Canavero assegura que el seu pla és factible. Però no pocs col·legues discrepen. És possible empalmar reeixidament les moltes connexions arterials i nervioses que circulen pel coll d'una persona en el d'una altra? És possible, després de seccionar una columna vertebral entre la quarta i la cinquena cervical, que el trasplantat tingui mobilitat? I, si fos així, vol dir que en el nou cos no es deterioraran els teixits cerebrals a la velocitat acostumada?

L'operació, segons admet Canavero, no serà senzilla: durarà fins a 72 hores i requerirà un equip de quiròfan integrat per 150 professionals. Canavero i el seu hospital torinès de tota la vida van partir peres el mes de febrer. Però el metge ha trobat un altre centre prest a assistir-lo a la Xina. I ja explica les seves tècniques en un llibre que porta per títol *Il cervello immortale*.

Després dels dubtes tècnics sobre la viabilitat d'aquest projecte, sorgeix un

Cal que algun cervell sigui immortal? Miro al meu voltant i, amb respecte, tendeixo a pensar que no

dubte existencial: cal que algun cervell sigui immortal? Miro al meu voltant i, amb el respecte pertinent, tendeixo a pensar que no. (Avui no entraré en detalls de color local). Miro al meu interior i no canvio d'opinió. Woody Allen feia broma dient que el cervell era el seu segon òrgan favorit. Per mi, amb totes les seves carències, és el primer. Els altres són ingovernables i ens ofereixen poques sorpreses agradables i alguns disgustos. Però, tot i això, qui vol perpetuar la seva vida cerebral més enllà del que és raonable? Ja hem oblidat que l'eternitat -com deia, de nou, Woody Allen- es fa molt llarga, sobretot cap al final?

Passats els anys, el resultat últim de la intervenció de Canavero seria una ment envellida, anant xino-xano cap a la demència, implantada en un cos jove. Una altra contradicció. Tret que Canavero ampliés després el seu projecte científic i busqués al cos jove un cervell encara més jove. I tornem-hi. En aquest cas, el problema seria trobar un donant que no estigués boig o desesperat, i si disposat a desprendre's del cervell. I què en podem dir, de les dificultats de trobar un receptor disposat a convertir-se en una altra persona?

Exèrcit de mil homes i 1.500 fusells

■ El pla militar presentat per Macià al Komintern (un informe de 12 pàgines en francès) preveia que amb un miler d'homes armats es podria trencar el cordó de guàrdies civils i carrabiners escampats per la frontera francesa (mil guàrdies civils i 240 carrabiners repartits en 48 pobles) i una vegada en territori català ja es produiria una revolta popular. Per al seu pla necessitava un mínim de 1.500 fusells, cinc o sis metralladores, un milió i mig de

cartutxos, 4.000 granades de mà i 300 pistoles automàtiques amb la munició corresponent. I, a més a més, requeria dos avions per llançar fulls de propaganda sobre la població. Macià afegia que "en general l'ideal de reivindicació social de Catalunya no és especialment comunista. El caràcter català és d'un fort individualisme" i aferrat al "dret a la propietat". En canvi, va dibuixar la resta de l'Estat espanyol com un territori propici per a l'expansió del comunisme.